

arkadaş

'venn', 'venninne'

TYRKISK

fra *arka* 'rygg' + *daş*, den som støtter/beskytter ryggen til den andre
(opprinnelig en kriger som beskytter ryggen til en annen) Uttale: [arkʰadaʃ]

Språkfamilie

Tyrkisk hører til den tyrkiske språkfamilien. De nærmest beslektede språkene til Tyrkia-tyrkisk er aserbajdsjansk og turkmensk, som tilhører den samme grenen. De andre tyrkiske språkene er kasakhisk, tatarisk, usbekisk, uigurisk, kirgisisk, basjkirsk, tsjuvasjisk og jakutisk. Det finnes også en rekke tyrkiske språk talt av mindre folkegrupper i Altaifjellene, i Kaukasus-området og i Europa (som for eksempel tuvinsk, gagausisk og karaimisk). De eldste innskriftene på tyrkisk er fra 700 e.Kr. – de kalles **Orkhon-innskriftene**, fra dagens Mongolia. Språket i innskriftene kalles gammeltyrkisk og ble skrevet med et eget alfabet: gammeltyrkisk skrift eller tyrkiske runer.



Tyrkiske runer

Agglutinerende språk

Agglutinerende språk er språk hvor bøyningen foregår ved at man legger til endelser som hver har én bestemt betydning og funksjon. Vi kan lage lengre ord ved å bruke flere endelser på *arkadaş*, for eksempel:

arkadaşlar 'venner/venninner'

arkadaşlarım 'mine venner/venninner'

arkadaşlarımdan 'av mine venner/venninner'

arkadaşlarımdansın 'du er en av mine venner/venninner'



Noen andre substantiver med avledningsendelsen -DAŞ (-daş/-deş/-taş/-teş):

kardeş 'søsken' (*kardeş* < *kardaş* < *karın* + *-daş*; *karın* 'mage')

sırdaş 'noen man deler en hemmelighet med': *sır* 'hemmelighet'

yoldaş 'reisefelle, kamerat': *yol* 'vei'

yurttaş 'medborger': *yurt* 'land'

meslektaş 'kollega': *meslek* 'yrke'

okuldaş 'skolekamerat': *okul* 'skole'

adaş (< **addaş*) 'navnesøster/-bror': *ad* 'navn'

Likestilling starter med språket

Tyrkisk har ikke grammatisk kjønn, dvs. tyrkisk kategoriserer ikke substantiver som hankjønn, hunkjønn eller intetkjønn. Det personlige pronomenet for tredje person entall i tyrkisk er *o*, som betyr 'han/hun/det'. Derfor kan *arkadaş* være en venn eller en venninne.



Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim.

Fortell meg hvem dine venner er, og jeg skal fortelle deg hvem du er.



Arkadaşlık 'vennskap' starter gjerne over en kopp kaffe eller te i Tyrkia.



Emel Türker, Institutt for kultur,
religion, Asia- og Midtøstenstudier, UiO

Ordfestivalen



UNIVERSITETET
I OSLO